

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

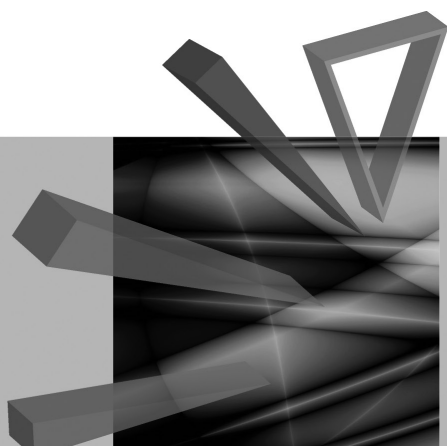
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 2

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-404-2 (tom 2)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Wpływ integracji w ramach strefy euro na konkurencyjność gospodarki narodowej w ujęciu międzynarodowym w kontekście kryzysu	11
Michał Nowicki , Konkurencyjność Unii Europejskiej a kryzys zadłużeniowy strefy euro	22
Alina Nychyk , Problem rozszerzenia Unii Europejskiej na przykładzie Ukrainy	32
Anna Odrobina , Alianse technologiczne w międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej	41
Paweł Pasierbiak , Ekonomiczne efekty utworzenia strefy wolnego handlu między Unią Europejską i Koreą Południową	52
Sławomir Pastuszka , Wpływ kryzysu gospodarczego na rozwój nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej	63
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , Stan i perspektywy rozwoju handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi UE i NAFTA	75
Bożena Pera , Wymiana handlowa towarami zaawansowanymi technologicznie w krajach Unii Europejskiej w okresie dekonjunkury gospodarczej (2007-2012)	87
Agnieszka Piasecka-Głuszak , Korzyści z wdrożenia <i>lean management</i> w polskich przedsiębiorstwach w dobie kryzysu – wyniki badań ankietowych.....	99
Waldemar Pierzchlewski , Koncepcje zarządzania formą walki z kryzysem w przedsiębiorstwie	112
Eugeniusz M. Pluciński , Idea wielu prędkości integracji europejskiej – mit czy konieczność? Wybrane aspekty w kontekście zarządzania kryzysem w Eurolandzie	118
Katarzyna Puchalska , Innowacyjność regionu a nakłady na działalność innowacyjną podmiotów z kapitałem zagranicznym.....	131
Lukasz Puślecki , Strategiczne aliane technologiczne w sektorze biofarmaceutycznym – aliane otwartych innowacji	141
Zdzisław W. Puślecki , O niestabilności cen żywności na współczesnym rynku globalnym	150
Magdalena Rudnicka , Globalne tendencje w handlu usługami	162
Piotr Rybicki , Integracja lokalnych rynków gospodarczych w odniesieniu do instytucji klastra gospodarczego	172
Jan Rymarczyk , Internacjonalizacja i globalizacja giełd papierów wartościowych.....	181

Jerzy Rymarczyk , Antykryzysowe działania Europejskiego Banku Centralnego.....	201
Paweł Sekuła , Analiza determinant bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie.....	211
Anna Skoczylas , Zewnętrzne determinanty innowacji w Polsce	221
Joanna Skrzypczyńska , Przyczyny braku kompromisu w Rundzie Rozwoju WTO	229
Przemysław Skulski , Wykorzystanie reklamy na międzynarodowym rynku uzbrojenia	237
Tadeusz Sporek , Znaczenie Indii i Chin w globalnej gospodarce.....	252
Ewelina Stachurska-Rak , Argentyński kryzys gospodarczy – scheda peronizmu	260
Michał Staszaków , Parki naukowo-technologiczne - miejsce wsparcia innowacyjnego biznesu.....	269
Beata Stępień , Zarządzanie wartością dla klienta w przedsiębiorstwach polskich i międzynarodowych – teoria a wyniki badań empirycznych	278
Agnieszka Szańca , Rola międzynarodowego zarządzania zasobami ludzkimi w projektach wielokulturowych	289
Barbara Szymoniuk , Procesy integracyjne przedsiębiorstw w klastrach w warunkach spowolnienia gospodarczego.....	299
Alina Szypulewska-Porczyńska , Delegowanie pracowników w UE: zasady i analiza empiryczna	308
Paweł Śliwiński , Struktura rachunku finansowego w bilansie płatniczym a zaburzenia na rynku walutowym w Polsce w okresie 2000-2012	319
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , Polityka regionalna Unii Europejskiej i jej wpływ na kształtowanie zrównoważonego rozwoju regionu lubuskiego.....	329
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej.....	340
Maciej Walkowski , Dylematy Polski związane z potencjalnym uczestnictwem w europejskim projekcie unii bankowej	351
Zbigniew Wiktor , Wpływ światowego kryzysu na gospodarkę i politykę Chin. Czy można mówić o kryzysie w Chinach?	364
Marta Winiewicz-Bosy , Wpływ kryzysu na wyścigi konne na świecie.....	377
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnjak-Krzykacz , Jakość rządzenia w warunkach kryzysu	390
Marek Wróblewski , Aktywność pożyczkowa MFW wobec globalnego kryzysu finansowego.....	401
Waldemar Zadworny , Ocena efektywności systemu zarządzania środowiskowego według normy ISO 14001 w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego.....	413
Dominika Zenka-Podlaszewska , Rola zarządzania ryzykiem oraz przejrzystości w łańcuchach dostaw w złożonych warunkach gospodarowania.....	425

Wojciech Zysk , Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2011	435
Katarzyna Żukrowska , Czynniki integrujące i dezintegrujące rynki regionalne i globalne podczas dekonjunktury na przykładzie kryzysu 2008+ ...	446
Anna Żyła , Charakterystyka azjatyckiego modelu rozwoju gospodarczego w świetle teorii oraz doświadczeń krajów zaliczanych do pierwszej i drugiej generacji „azjatyckich tygrysów”	459

Summaries

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Impact of integration within the euro zone on the international competitiveness of the national economy in the context of the crisis	20
Michał Nowicki , Competitiveness of the European Union in the context of euro zone debt crisis	31
Alina Nychyk , The problem of the European Union enlargement on the example of Ukraine.....	40
Anna Odrobina , Technology alliance in international R&D cooperation.....	51
Paweł Pasierbiak , Economic effects of the European Union-South Korea free trade agreement.....	62
Sławomir Pastuszka , Impact of the economic crisis on the development of the new Member States of the European Union	74
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , State and growth prospects of foreign trade in agri-food products of the European Union and NAFTA	86
Bożena Pera , International trade of the European Union in high technology products during the economic downturn (2007-2012)	98
Agnieszka Piasecka-Głuszak , The benefits of implementing lean management in Polish enterprises in the era of crisis – survey results.....	111
Waldemar Pierzchlewski , Management conceptions as a form of a fight with a crisis in an enterprise	117
Eugeniusz M. Pluciński , The idea of “multi speed” of European integration: myth or necessity? Selected aspects in the context of the management of crisis within eurozone	130
Katarzyna Puchalska , Innovativeness of a region vs. expenditures on innovative activities of entities with foreign capital.....	140
Łukasz Puślecki , Strategic technology alliances in the biopharmaceutical industry – open innovation alliances	149
Zdzisław W. Puślecki , About the volatility of food prices in the modern global market	161
Magdalena Rudnicka , Global trends in services trade.....	171
Piotr Rybicki , Integration of local economic markets in relation to economic cluster institution	180

Jan Rymarczyk , Internationalization and globalization of stock exchanges ..	200
Jerzy Rymarczyk , Anti-crisis measures of the European Central Bank	210
Paweł Sekuła , An analysis of the determinants of foreign direct investment in Europe.....	220
Anna Skoczylas , International determinants of innovation in Poland.....	228
Joanna Skrzypczyńska , The reasons for the lack of compromise in the negotiations in the WTO Development Round	236
Przemysław Skulski , The use of advertisement on the international arms market	250
Tadeusz Sporek , The importance of India and China in the global economy.	259
Ewelina Stachurska-Rak , The economic crisis in Argentina – legacy of Peronism.....	268
Michał Staszaków , Science and technology parks – support for innovative business.....	277
Beata Stępień , Customer Value Management in Polish and international enterprises – the theory and empiric analysis outcome	288
Agnieszka Szańca , The role of international human resource management in multicultural projects	298
Barbara Szymoniuk , Integrational processes of enterprises in clusters in the conditions of economic downturn	307
Alina Szypulewska-Porczyńska , Posting of workers in the European Union: rules and empirical analysis.....	318
Paweł Śliwiński , Structure of financial account in the balance of payments and foreign exchange market disorders in Poland in the period from 2000 to 2012	328
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , European Union regional policy and its impact on the sustainable development of the Lubuskie region	339
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Authorised economic operator in the European Union	350
Maciej Walkowski , Polish dilemmas regarding a potential participation in the European banking union.....	363
Zbigniew Wiktor , The influence of the world crisis on the economy and policy of China. Is there a crisis in China?	376
Marta Wincewicz-Bosy , Impact of the crisis on horse racing in the world	389
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnaiak-Krzykacz , The quality of governance in the conditions of the crisis.....	400
Marek Wróblewski , International Monetary Fund's lending activity towards the global financial crisis	412
Waldemar Zadworny , Assessment of effectiveness of Environmental Management System in accordance with ISO 14001 in enterprises of the Lublin Voivodeship.....	424

Dominika Zenka-Podlaszewska , The role of risk management and visibility in supply chains under complex economic conditions	434
Wojciech Zysk , International trade in services in the years 2004-2011	445
Katarzyna Żukrowska , Integrating and disintegrating factors of regional and global markets during the downturn of economy on the example of 2008+ crisis.....	458
Anna Żyła , Characteristics of the Asian model of economic development in the light of international relations theories and the economic experience of East Asian tigers	470

Katarzyna Puchalska

Uniwersytet Rzeszowski

INNOWACYJNOŚĆ REGIONU A NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ PODMIOTÓW Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM

Streszczenie: Opracowanie jest próbą ukazania skali działań innowacyjnych podmiotów z kapitałem zagranicznym w kontekście atrakcyjności regionu na przykładzie województwa podkarpackiego. Dane, które poddano analizie, pochodzą z Banku Danych Lokalnych GUS i obejmują lata 2005-2011. W pierwszej części pracy zwrócono uwagę na teoretyczne podejście do innowacyjności regionu, a także zaprezentowano czynniki mające decydujące znaczenie dla innowacyjności. Druga część opracowania została poświęcona atrakcyjności regionu w aspekcie decyzji inwestorów. Z kolei w trzeciej zaprezentowano atrakcyjność Podkarpacia oraz ukazano udział podmiotów z kapitałem zagranicznym w działalności innowacyjnej regionu.

Słowa kluczowe: innowacyjność, region, inwestycje, kapitał zagraniczny.

1. Wymiar innowacyjności

W czasach gospodarki opartej na wiedzy wszelkie działania innowacyjne zyskują na znaczeniu. „Dlatego też pojęcie »innowacyjność« stało się słowem kluczem. Posiada ono wymiar zarówno biznesowy (ekonomiczny), jak i społeczny. Zatem o innowacyjności można mówić na poziomie przedsiębiorstwa, na poziomie kraju i na poziomie świata, stawiając coraz wyższe wymagania w odniesieniu do tego, na jakim poziomie dana zmiana jest nowością. W związku z tym może być różnie definiowana i analizowana w zależności od tego, z jakiego poziomu jest postrzegana”¹. Zmiany zachodzące we współczesnym rozwoju regionalnym mają często charakter zmian jakościowych, a proces rozwoju staje się możliwy poprzez tworzenie procesu innowacyjnego. Zjawiska innowacyjne są dynamiczne i podlegają ciągłym zmianom. Wszystko zaczęło się od innowacji produktowych, ale obecnie mówimy także o innowacjach organizacyjnych, procesowych czy marketingowych. Powszechnie w praktyce gospodarczej wyróżnia się cztery typy innowacji: innowacje technolo-

¹ N.I. Gust-Bardon, *Innowacyjność w aspekcie regionalnym*, <https://www.ur.edu.pl/file/15836/05.pdf> (15.02.2013), s. 1

giczne (techniczne), organizacyjne, procesowe i marketingowe. Innowacje technologiczne (techniczne) uważane są za najważniejsze, gdyż przynoszą największą wartość dodaną oraz najwyższe dochody przedsiębiorcy, są jednak najbardziej kosztowne. Przyczyniają się one do rozwoju produktów i usług. Bazują na wynikach prac naukowych i działalności badawczej. Ten typ innowacji jest często źródłem innowacji organizacyjnych oraz procesowych. Innowacje organizacyjne polegają na zmianie sposobu funkcjonowania przedsiębiorstwa, zmianie organizacji pracy czy organizacji zarządzania. Mają często charakter bezkosztowy i związane są z racjonalizacją organizacji lub dostosowaniem jej do zmieniających się przepisów prawa czy wymogów ze strony klientów. Dotyczą wprowadzenia zmian w procesie produkcji lub też procesie świadczenia usług. Z kolei innowacje marketingowe dotyczą sfery sprzedaży i dystrybucji gotowych produktów i usług. Są to na przykład nowe opakowania, nowe formy reklamy czy nowe strategie cenowe. Często wszystkie typy innowacji występują łącznie, zwłaszcza w przedsiębiorstwach produkcyjnych (wytwarzanie nowych produktów). W przedsiębiorstwach usługowych zastosowanie mają przede wszystkim innowacje organizacyjne oraz marketingowe².

Oprócz pojęcia innowacji pojawia się pojęcie potencjału innowacji na poziomie kraju czy regionu. M.A. Weresa³ definiuje innowacyjność gospodarki jako zdolność do kreacji innowacji w dwóch ujęciach – *ex ante* oraz *ex post*. W ujęciu *ex ante* innowacyjność gospodarki rozumiana jest jako przypuszczalna możliwość wprowadzenia nowych rozwiązań, natomiast w ujęciu *ex post* oznacza wyniki działalności innowacyjnej przedsiębiorstw danej gospodarki w określonym czasie. Autorka podkreśla, że proces tworzenia zmian warunkują nagromadzona wcześniej wiedza oraz doświadczenia. Próbując rozszerzyć tę definicję, N.I. Gust-Bardon⁴ zwraca uwagę na koncepcję innowacyjnego środowiska (fr. *innovative milieu*), wprowadzoną przez P. Aydalota. Źródłem innowacji upatruje on nie w przedsiębiorstwie, ale w środowisku (franc. *milieu*), w którym ono funkcjonuje. Idea ta pokazuje terytorialny charakter procesu rozwoju innowacji. Środowisko jest innowacyjne, gdy wchodzi w relacje z otoczeniem. Model innowacyjnego środowiska akcentuje znaczenie interakcji zachodzących między podmiotami gospodarczymi, które polegają na wzajemnym uczeniu się oraz szukaniu wspólnie rozwiązań. Współpraca odbywa się w określonej przestrzeni geograficznej, tworząc formę sieci⁵. Innowacyjność regionu oznacza zdolność i chęć podmiotów tego regionu do ciągłego poszukiwania innowacji i wy-

² http://www.pi.gov.pl/Firma/chapter_86450.asp (15.02.2013).

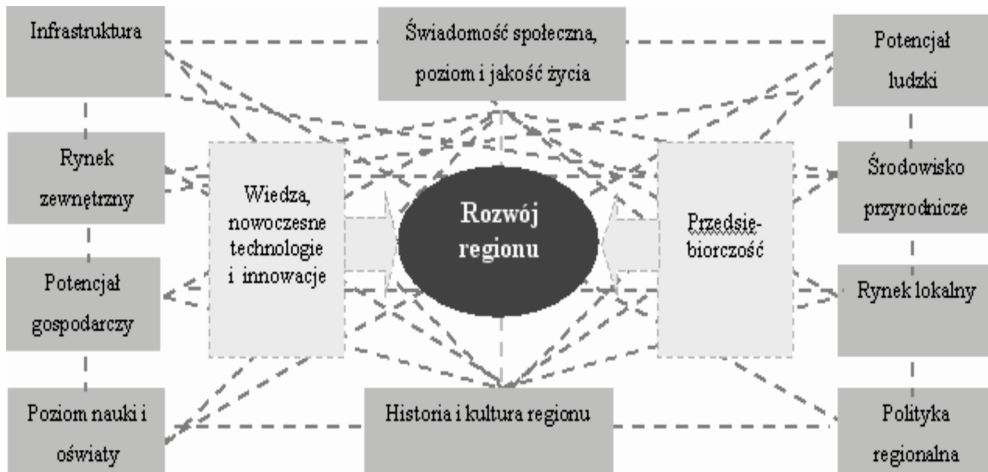
³ Cyt. za: N.I. Gust-Bardon, wyd. cyt.; M.A. Weresa, *Wpływ handlu zagranicznego i inwestycji bezpośrednich na innowacyjność polskiej gospodarki*, „Monografie i Opracowania”, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2002.

⁴ N.I. Gust-Bardon, wyd. cyt., s. 1-2.

⁵ Zob. A. Bąkowski i in., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, wyd. 2 rozszerzone, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008; J. Skonieczny, A. Świda, *Innowacyjność jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionu*, [w:] *Problemy gospodarki światowej*, red. M. Noga, M. Stawicka, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu nr 1191, Wydawnictwo AE, Wrocław 2008, s. 602-609.

korzystywania ich w praktyce gospodarczej. Jak podkreśla M. Kolarz, innowacyjność regionu zdeterminowana jest innowacyjnością przedsiębiorstw tego regionu⁶.

W literaturze można spotkać liczne opracowania, których tematem jest potencjał technologiczny bądź innowacyjny regionów, krajów. Większość autorów twierdzi, że potencjał innowacyjny regionu czy kraju tkwi w innowacyjności jego mieszkańców i firm tam funkcjonujących: „region sam w sobie jest kontenerem lepiej lub gorzej urządzonego (np. infrastruktura), co może sprzyjać lub hamować innowacyjność”⁷.

Rys. 1. Współzależność determinant rozwoju regionalnego

Źródło: J. Markiewicz, K. Rychlik, *Rola klastrów w kształtowaniu konkurencyjności i innowacyjności regionu zachodniopomorskiego*, s. 4, [za:] D. Stawasz, *Ekonomiczno-organizacyjne uwarunkowania rozwoju regionu – teoria i praktyka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004, s. 70-72; B. Filipiak i in., *Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury*, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, s. 13-14.

Czynniki, które mają decydujące znaczenie dla innowacyjności regionu, zostały przedstawione przez J. Markiewicz, K. Rychlik w formie schematu (rys. 1). Na rozwój regionu wpływa więc szereg determinant, do których według autorek zaliczyć należy: przedsiębiorczość, wiedzę, nowoczesne technologie i innowacje, świadomość społeczną, poziom i jakość życia, historię i kulturę regionu, potencjał ludzki, środowisko przyrodnicze, rynek lokalny i zewnętrzny, politykę regionu, infrastrukturę, potencjał gospodarczy, a także poziom nauki i oświaty.

⁶ M. Kolarz, *Regionalne aspekty innowacyjności przedsiębiorstw w gospodarce polskiej*, [w:], *Regionalizacja a globalizacja we współczesnym świecie*, t. 1, red. J. Rymarczyk, B. Drelich-Skulka, W. Michalczyk, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007, s. 450.

⁷ R. Guzik, *Przestrzenne zróżnicowanie potencjału innowacyjnego w Polsce*, [w:] *Innowacyjność polskiej gospodarki*, red. M. Górzyński, R. Woodward, CASE, Warszawa 2004, s. 2.

2. Atrakcyjność inwestycyjna a decyzje inwestorów

Atrakcyjność inwestycyjna regionu może być rozumiana w sposób syntetyczny, czyli jako „zdolności skłonienia inwestorów do wyboru regionu jako miejsca lokalizacji inwestycji”⁸. Tak przyjęta definicja pozwala na wynikową ocenę atrakcyjności inwestycyjnej przez pryzmat wielkości poniesionych nakładów. Podejście to nie daje jednak możliwości analizy poszczególnych czynników decydujących o sukcesie bądź porażce danego obszaru⁹. Zdolność skłonienia do inwestycji, będąca istotą atrakcyjności inwestycyjnej, rozumiana jest jako kombinacja korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej i wynikających ze specyficznych cech obszaru, w którym działalność ma miejsce. Korzyści te określane są mianem czynników lokalizacji. O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru decyduje zatem kombinacja czynników lokalizacji¹⁰.

Warte zasygnalizowania jest jednak to, że nie zawsze to atrakcyjność inwestycyjna danego regionu sprawia, że przedsiębiorca podejmuje decyzję o lokalizacji swojej inwestycji w danym miejscu. W przypadku inwestycji w istniejące podmioty gospodarcze, sama lokalizacja i oferta inwestycyjna danego regionu odgrywać będą drugorzędną rolę, bo inwestor pojawia się *post factum* i nie dokonuje wyboru miejsca prowadzenia działalności. Ma on jedynie wpływ na skalę produkcji, rodzaj wykonywanej działalności czy też może przeprowadzać konieczne zmiany restrukturyzacyjne. Efektem tych działań może być wpływ na kształtowanie się sektora, branży, gałęzi gospodarki, w której działa, oraz na rozwój regionu. Z drugiej strony istnieją również inwestycje polegające na organizowaniu prowadzonej działalności od podstaw, czyli włącznie z wybudowaniem nowego zakładu, tzw. *greenfield*. W ich przypadku mamy do czynienia z koniecznością wyboru miejsca lokalizacji inwestycji i wówczas można mówić o preferencjach przestrzennych inwestora oraz ocenie atrakcyjności inwestycyjnej najpierw kraju, a następnie regionu¹¹. Na rysunku 2 przedstawione zostały dwa możliwe warianty wyboru procesu decyzyjnego przez przyszłego inwestora.

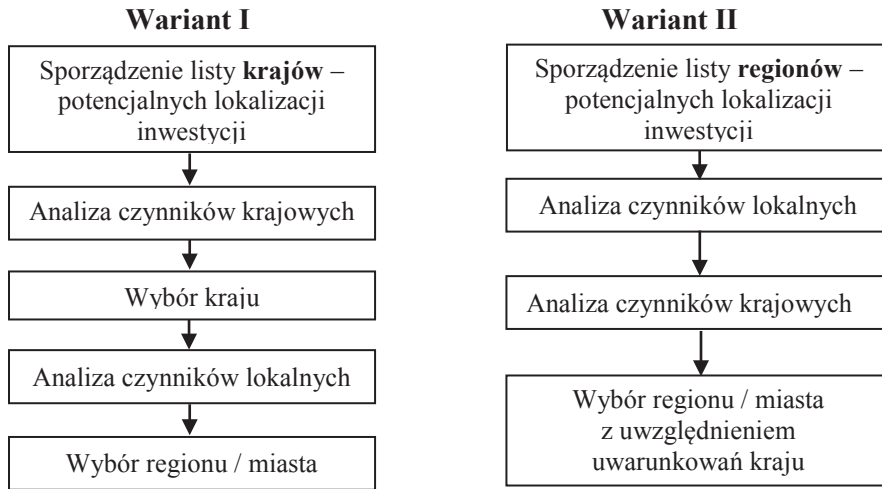
W wariacie I w pierwszej kolejności dokonana jest analiza czynników określających atrakcyjność inwestycyjną gospodarek, a następnie analizuje się czynniki lokalne, na podstawie których wybrany zostaje region lub miasto. Wariant II pokazuje, że podmiot od razu koncentruje się na wyborze konkretnego regionu lub miasta. Dopiero później poddaje analizie czynniki krajowe, które stanowią podstawę do podjęcia ostatecznej decyzji. Z badań przeprowadzanych przez Instytut Badań nad

⁸ K. Gawlikowska-Hueckel, S. Umiński, *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000, s. 7.

⁹ T. Kalinowski (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006, s. 13.

¹⁰ Tamże.

¹¹ T. Kalinowski, D. Sobczak (red.), *Czynniki lokalizacyjne przedsiębiorstw w województwie śląskim i gdańskim. Wyniki badań ankietowych*, IBnGR, Gdańsk 1997, s. 8.

Rys. 2. Schematy procesu decyzyjnego inwestora

Źródło: T. Kalinowski, D. Sobczak (red.), *Czynniki lokalizacyjne przedsiębiorstw w województwie śląskim i gdańskim. Wyniki badań ankietowych*, IBnGR, Gdańsk 1997, s. 8.

Gospodarką Rynkową wynika, że około 75% podejmowanych decyzji inwestycyjnych jest dokonywanych na podstawie wariantu I, czyli najpierw przedsiębiorca wybiera kraj, a następnie region lokalizacji swojego zaangażowania kapitałowego¹².

3. Atrakcyjność innowacyjna Podkarpacia

Województwo podkarpackie charakteryzuje się dość niską ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy D¹³ według wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2_GN¹⁴. Należy jednak podkreślić,

¹² Tamże.

¹³ Podstawą podziału zbioru jednostek przestrzennych na klasy A-F, których zakres został wyznaczony przez lewostronnie domknięte przedziały o następujących dolnych granicach: klasa A: $Av + S(x)$; klasa B: $Av + 0,5S(x)$; klasa C: Av ; klasa D: $Av - 0,5S(x)$; klasa E: $Av - S(x)$; klasa F: 0, gdzie: Av – średnia arytmetyczna, $S(x)$ – odchylenie standardowe. Zob. H. Godlewska-Majkowska (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna polskich regionów. W poszukiwaniu nowych miar*, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2008, r. I; H. Godlewska-Majkowska (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski a kształtowanie lokalnych i regionalnych specjalizacji gospodarczych*, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2009; H. Godlewska-Majkowska (red.), *Innowacyjność jako czynnik wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej polskich regionów w latach 2002-2007*, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2010.

¹⁴ Sekcja C – przemysł przetwórczy, sekcja G – handel i naprawy, sekcja I – hotele i restauracje, sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie: <http://www.investmazovia.com/metodyka.html>.

iz w stosunku do rankingu z 2011 roku ocena ta uległa podwyższeniu. Dotyczy to także wzrostu do klasy D oceny atrakcyjności inwestycyjnej przemysłu kapitałochłonnego oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej¹⁵. Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach, takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, samofinansowanie JST oraz nakłady inwestycyjne. Region uzyskał niskie oceny wskaźników RAI. W tej dziedzinie nie nastąpił znaczący postęp, jednak podwyższona została z klasy F do E ocena rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej przemysłu oraz handlu i napraw¹⁶.

Tabela 1. Nakłady na działalność innowacyjną dla poszczególnych województw w latach 2005, 2010, 2011

Lp.	Województwo	Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle ^a (w mln zł) – ceny bieżące			Przedsiębiorstwa, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w proc. ogółu przedsiębiorstw w przemyśle ^a		
		2005	2010	2011	2005	2010	2011
1	Polska ogółem	14329,1	22379,0	19376,5	38,9	29,6	35,0
2	Dolnośląskie	1138,6	1673,3	1721,0	36,1	30,3	35,2
3	Kujawsko-pomorskie	784,2	1012,9	567,7	31,2	30,4	35,5
4	Lubelskie	493,9	491,0	478,8	43,5	29,1	36,5
5	Lubuskie	121,2	210,3	222,8	35,6	22,1	27,7
6	Łódzkie	350,9	#	2254,3	27,6	22,9	31,0
7	Małopolskie	866,3	1007,6	1169,5	40,1	31,4	40,1
8	Mazowieckie	3533,9	6031,2	3808,2	43,5	32,5	37,8
9	Opolskie	275,0	240,6	191,2	36,6	31,9	35,6
10	Podkarpackie	671,0	871,4	1089,5	47,2	35,1	42,0
11	Podlaskie	304,1	#	290,5	43,8	29,7	34,6
12	Pomorskie	784,4	1609,9	777,4	40,8	25,3	30,6
13	Śląskie	2497,7	3871,8	3838,2	49,2	34,4	36,3
14	Świętokrzyskie	422,5	279,1	324,3	38,2	27,9	36,3
15	Warmińsko-mazurskie	257,8	219,8	256,1	40,0	29,6	32,5
16	Wielkopolskie	1455,9	1383,8	1848,1	34,6	26,9	33,9
17	Zachodniopomorskie	371,7	482,1	538,9	25,2	25,6	26,6

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

Źródło: Rocznik Statystyczny Województw, GUS, Warszawa 2012.

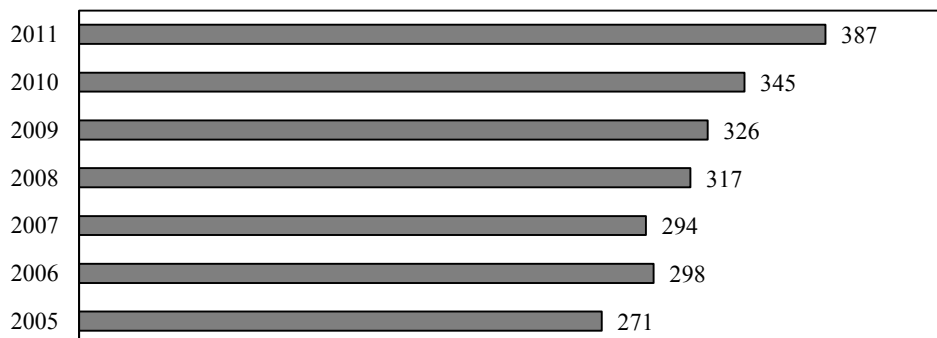
¹⁵ H. Godlewska-Majkowska, A. Komor, P. Zarębski, M. Typa (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2012*, Województwo podkarpackie, Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych, Warszawa 2012, s. 5-6.

¹⁶ Tamże s. 5-6.

Korzystniej województwo podkarpackie wypadło pod względem nakładów przedsiębiorstw przemysłowych (tab. 1). W 2011 r. nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle dały regionowi pierwszą pozycję. W 2011 r. nakłady te w województwie podkarpackim były na poziomie 1089,5 mln zł. Pod tym względem województwo zajęło szóstą pozycję w kraju.

Potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna znalazła odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie do przepływów kapitału. W 2010 r. na Podkarpaciu przypadło 3,6% nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, co dało województwu dziewiątą lokatę. Oznacza to wzrost pozycji o dwa miejsca w porównaniu z 2009 r. Ten postęp należy ocenić pozytywnie, aczkolwiek nadal udział województwa w łącznej wartości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw w Polsce ustępuje potencjałowi demograficznemu regionu (6% liczby ludności Polski). Problem ten dotyczy w zbliżonym stopniu przemysłu i usług. Udział województwa w krajowej wartości nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł w 2010 r. 3,9%, a w usługowych – 3,3%. Nieco wyższy był on w przypadku przedsiębiorstw rolniczych (4,9%)¹⁷.

Jednak warto zaznaczyć, że z roku na rok rośnie liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym zarejestrowanych na Podkarpaciu, co świadczy z pewnością o rosnącej atrakcyjności tego regionu dla inwestorów zagranicznych (rys. 3). W 2005 r. było 271 podmiotów, a obecnie jest ich więcej o 116 jednostek.

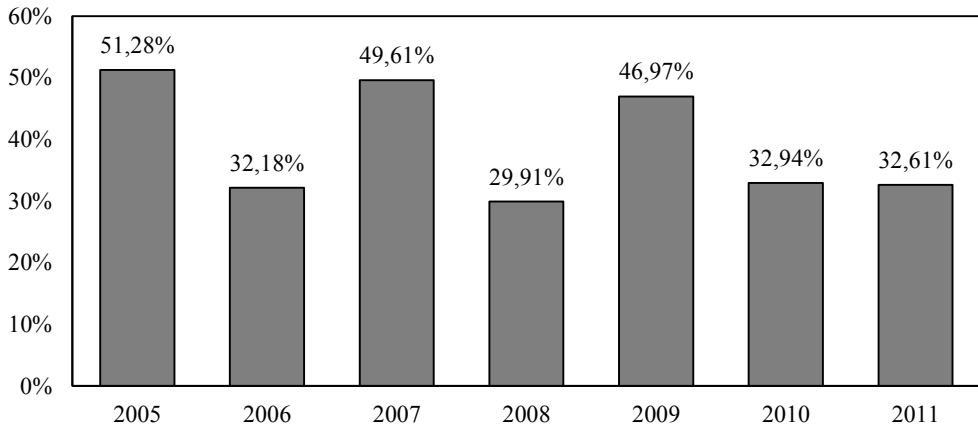

Rys. 3. Liczba podmiotów z kapitałem zagranicznym na Podkarpaciu w latach 2005-2011

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

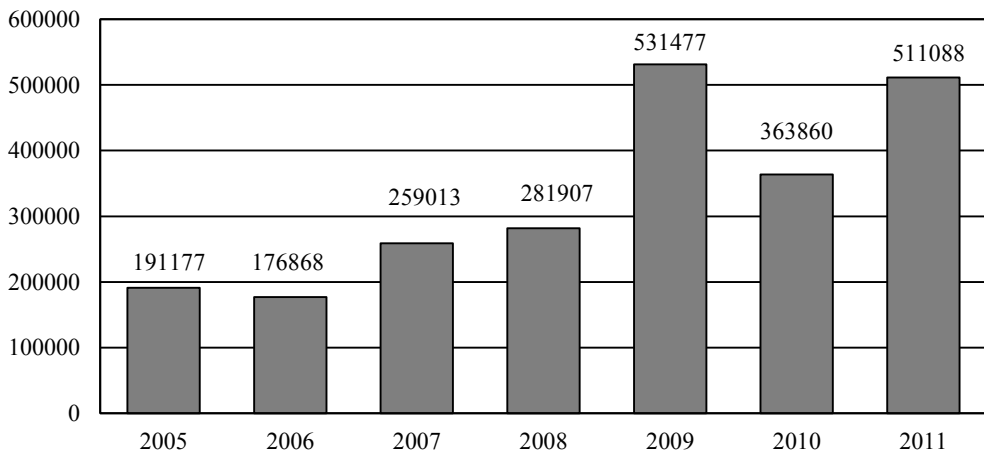
Niestety, pomimo wzrostu liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym w regionie następuje spadek udziału przedsiębiorstw przemysłowych posiadających kapitał zagraniczny w ich nakładach na innowacyjność (rys. 4). Jest to różnica dość znaczna, gdyż wynosi blisko 20%. Optymistyczne jest, że w regionie ogólnie wzrosła

¹⁷ Tamże, s. 6-7.

Rys. 4. Udział przedsiębiorstw przemysłowych z kapitałem zagranicznym, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w latach 2005-2011 na Podkarpaciu

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Rys. 5. Nakłady na działalność innowacyjną firm z kapitałem zagranicznym w latach 2005-2011 na Podkarpaciu (w tys. zł)

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

wartość nakładów na działalność innowacyjną przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym (rys. 5).

Od 2005 do 2009 r. wyraźnie widać wzrost wartości nakładów na działalność innowacyjną firm z kapitałem zagranicznym na Podkarpaciu. Wartość nakładów w roku 2009 była o 178% wyższa od wartości nakładów z roku 2005. Kolejny rok przyniósł spadek nakładów na innowacje o blisko 168 000 tys. zł. Biorąc jednak pod

uwagę wartość nakładów z roku 2011, można sądzić, iż sytuacja z roku 2010 nie była początkiem trwałej tendencji spadkowej, lecz jedynie „incydentem” w istniejącym trendzie wzrostowym.

4. Podsumowanie

Przedsiębiorstwa zagraniczne, szukając regionów atrakcyjnych pod względem inwestycyjnym, kierują się różnymi motywami, o charakterze zarówno rynkowym, jak i kosztowym czy nawet politycznym. Ich decyzje w dużym stopniu uwarunkowane były i nadal są szeroko pojętą atrakcyjnością miejsca lokalizacji. Atrakcyjność z kolei kreowana jest przez władze lokalne i ich działania innowacyjne. Dlatego też przedstawiciele regionów często rywalizują o inwestycje, a inwestorzy, szukając nowych źródeł przewag konkurencyjnych, poszukują nowych lokalizacji dla swoich działań. Niestety Podkarpacie, mimo rosnącej liczby podmiotów z kapitałem zagranicznym i wzrostu nakładów na działalność innowacyjną firm z kapitałem zagranicznym, jest nadal postrzegane jako region mało atrakcyjny, co znajduje odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie do przepływów kapitału.

Literatura

- Bąkowski A. i in., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, wyd. 2 rozszerzone, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.
- Gawlikowska-Hueckel K., Umiński S., *Ocena konkurencyjności województw*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2000.
- Godlewska-Majkowska H., Komor A., Zarębski P., Typa M. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2012*, Województwo podkarpackie Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych Warszawa 2012.
- Gust-Bardon N.I., *Innowacyjność w aspekcie regionalnym*, <https://www.ur.edu.pl/file/15836/05.pdf> (15.02.2013).
- Guzik R., *Przestrzenne zróżnicowanie potencjału innowacyjnego w Polsce*, [w:] *Innowacyjność polskiej gospodarki*, red. M. Górczyński, R. Woodward, CASE, Warszawa 2004.
http://www.pi.gov.pl/Firma/chapter_86450.asp.
- Kalinowski T. (red.), *Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski 2006*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Gdańsk 2006.
- Kalinowski T., Sobczak D. (red.), *Czynniki lokalizacyjne przedsiębiorstw w województwie śląskim i gdańskim. Wyniki badań ankietowych*, IBnGR, Gdańsk 1997.
- Kolarz M., *Regionalne aspekty innowacyjności przedsiębiorstw w gospodarce polskiej*, [w:] *Regionalizacja a globalizacja we współczesnym świecie*, t. 1, red. J. Rymarczyk, B. Drelich-Skulska, M. Michalczyk, Wydawnictwo AE, Wrocław 2007.
- Skonieczny J., Świda A., *Innowacyjność jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionu*, [w:] *Problemy gospodarki światowej*, red. M. Noga, M. Stawicka, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 1191, Wydawnictwo AE, Wrocław 2008.
- Weresa M.A., *Wpływ handlu zagranicznego i inwestycji bezpośrednich na innowacyjność polskiej gospodarki*, „Monografie i Opracowania”, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2002.

INNOVATIVENESS OF A REGION VS. EXPENDITURES ON INNOVATIVE ACTIVITIES OF ENTITIES WITH FOREIGN CAPITAL

Summary: The study attempts to present the scale of innovative operations of entities with foreign capital in the context of the region's attractiveness, on the example of Podkarpackie Voivodeship. The analysed data was obtained from the Central Statistical Office's local data bank, and covered the period of 2005-2011. The first part highlights the theoretical approach to the innovativeness of a region and presents the factors of major importance for attractiveness. The second part is devoted to the attractiveness of a region in the context of investors' decisions. The third part, in turn, presents the attractiveness of Podkarpackie region and involvement of entities with foreign capital in its innovative activity.

Keywords: innovativeness, region, investment, foreign capital.